

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนและแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผลการวิจัย
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติตนตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตัวแทนชุมชน จำนวน 205 คน กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 173 คน ได้จากการสุ่มประชากรผู้ปกครองนักเรียน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองจำนวน 148 คน จำแนกเป็นผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 1-2 จำนวน 40 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 56 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 52 คน โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด ส่วนครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตัวแทนชุมชน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทั้งกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธี คือ การวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม
และการระดมสมองโดยใช้วิธีการ Panel Discussion ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากการทบทวนเอกสาร
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา และมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือ
แล้วนำเครื่องที่ได้ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
ที่โรงเรียนบ้านเมืองยาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 จำนวน 30 คน
แล้วจึงนำ แบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค
ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.925 ผ่านเกณฑ์และนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมนำ
แบบสอบถามไปโรงเรียนบ้านประคอง ตำบลเมืองยาง อำเภอชำนิ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างด้วยตนเองเพื่อขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดรับแบบสอบถามคืนด้วย
ตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไป จำนวน 173 ฉบับ ได้รับคืน 173 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. วิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

1.2 กรอกรหัสแบบสอบถาม

1.3 กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล

1.4 ประมวลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าที่

ต้องการดังนี้

1.4.1 การศึกษารายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วย
การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

1.4.2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรมพื้นฐาน

8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมระดมสมอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล
ตามลำดับดังนี้

2.1 ผู้วิจัยถอดข้อมูลที่ได้จากการบันทึกเทปมาพิจารณาร่วมกับการจดบันทึกของ

ผู้วิจัย แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน

2.2 วิเคราะห์โดยตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาในลักษณะเชิงคุณภาพ โดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปมาน แล้วนำมาบรรยายวิเคราะห์เป็นความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 173 คน ส่วนใหญ่ เป็นหญิง ร้อยละ 62.43 เป็นผู้ปกครอง นักเรียน ร้อยละ 85.55

2. การปฏิบัติตนตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โดยภาพรวมและรายด้าน

2.1 การปฏิบัติตนตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนชุมชน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความประหยัด และด้านความขยัน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า คือด้านความมีน้ำใจ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความมีวินัย ด้านความสามัคคี ด้านความสะอาด ด้านความสุขภาพ ด้านความขยัน และด้านความประหยัด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านความขยัน มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1 และข้อ 3 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 1 มีความจริงจังและตั้งใจในการทำงาน ข้อ 3 มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน กระตือรือร้นในการเรียน และข้อ 2 มีความพยายาม ไม่ทอดทิ้งต่อปัญหาและอุปสรรคตามลำดับ

ด้านความประหยัด มีการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 1 อยู่ในระดับมาก ส่วนข้ออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 1 รู้จักเก็บออม ข้อ 2 ใช้วัสดุอุปกรณ์เหมาะสมกับงานและคุ้มค่า และข้อ 4 ปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย ตามลำดับ

ด้านความซื่อสัตย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 4 ไม่ใช่เล่นๆ เล่นม

โกงผู้อื่น ข้อ 6 มีความจริงใจต่อเพื่อนไม่ลำเอียง หรือมือคด และข้อ 5 นำสิ่งของส่งคืนเจ้าของเมื่อเก็บได้ ตามลำดับ

ด้านความมีวินัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 3 ตรงต่อเวลาไม่เข้าเรียนสาย ข้อ 2 ปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียน และข้อ 1 มีความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตามลำดับ

ด้านความสุภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 5 ให้ความเคารพ ต่อบิดา มารดา และครู ข้อ 1 มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ และ ข้อ 4 พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน ตามลำดับ

ด้านความสะอาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 6 เข้าร่วมกิจกรรมในการบำเพ็ญประโยชน์ ข้อ 5 รักษาความสะอาดของสิ่งของเครื่องใช้ และข้อ 4 ทิ้งขยะลงถังขยะ ตามลำดับ

ด้านความสามัคคี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 4 รู้จักหน้าที่ของตนเองทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี ข้อ 2 ช่วยเหลือกิจกรรมกลุ่มด้วยความเต็มใจ และข้อ 3 ไม่เห็นแก่ตัวร่วมรับผิดชอบปรับปรุงงานของกลุ่ม ตามลำดับ

ด้านความมีน้ำใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ ข้อ 5 ไม่เอาัด เอาเปรียบผู้อื่น ข้อ 3 ช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา และข้อ 4 มีความรักเมตตาต่อสัตว์ไม่รังแกสัตว์ ตามลำดับ

3. การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียน

บ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

จากการระดมสมอง ได้แนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยผู้วิจัยได้นำเสนอเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาในด้านที่นักเรียนมีค่าเฉลี่ยในการปฏิบัติตนต่ำ 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านความขยัน

3.1.1 ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นกระบวนการปฏิบัติ

3.1.2 ควรมีตารางการทำงานและบันทึก ในแต่ละวัน โดยมี ครู ผู้ปกครองเป็น
ผู้ประเมิน

3.1.3 ควรมีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งในและนอกโรงเรียน

3.1.4 ควรจัดแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนได้ใช้ในเวลว่าง

3.1.5 ครู ผู้ปกครอง มีการมอบหมายหน้าที่ให้รับผิดชอบทั้งงานที่บ้าน และที่
โรงเรียน

3.1.6 ครูมีการตรวจสอบงานทุกครั้งที่มีการมอบหมายงานเพื่อให้นักเรียนทำงาน
ให้เสร็จตามเวลา

3.2 ด้านความประหยัด

3.2.1 โรงเรียนควรมีการจัด โครงการออมทรัพย์และกิจกรรมสหกรณ์

3.2.2 ครูผู้สอนควรมีการฝึกปฏิบัติงานเป็นประจำ โดยเฉพาะกิจกรรม โครงการ
งานช่าง งานเกษตร งานประดิษฐ์

3.2.3 โรงเรียนควรมีการรณรงค์การประหยัดน้ำประหยัดไฟ

3.2.4 โรงเรียนควรมีการออกกฎระเบียบในการใช้ และการนำสิ่งของมีค่ามา
โรงเรียน

3.2.5 ครูผู้สอนควรมีการฝึกงานประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้จากเศษวัสดุเหลือใช้ให้
เป็นอาชีพ จัดตั้งธนาคารขยะ เปลี่ยนเศษขยะเป็นรายได้

3.2.6 นักเรียนมีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายส่วนตัว

3.3 ด้านความสุขภาพ

3.3.1 ครู และกรรมการนักเรียนควรมีการยื่นรับนักเรียนทุกวันทีหน้าประตู
โรงเรียน

3.3.2 โรงเรียนควรมีการอบรมมารยาทไทยทุกวันสุดสัปดาห์ และอบรมธรรมะ
ทุกเดือน

3.3.3 โรงเรียนควรมีการกำหนดระเบียบในการแต่งกายของนักเรียน โดยมีการ
ตรวจเครื่องแต่งกายทุกวันในตอนเช้าก่อนเข้าโรงเรียน

3.3.4 ครู ผู้ปกครอง ทำตัวเป็นต้นแบบในการพูดจาของนักเรียน

3.3.5 ครูควรมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการเรียนการสอน

3.3.6 โรงเรียนควรมีมาตรการลงโทษโดยการปรับนักเรียนที่พูดคำหยาบ หรือให้
บำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีประเด็นสำคัญควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การปฏิบัติตนตามคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาจากด้านความประหยัด ด้านความขยัน และด้านความสุภาพ การปฏิบัติตนของนักเรียนยังมีการปฏิบัติที่อยู่ในระดับท้ายต้องพัฒนามากกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรม และโครงการพัฒนาคุณธรรมต่างๆ เน้นการพัฒนาคุณธรรมในด้านอื่นๆ เป็นส่วนใหญ่ ทำให้การพัฒนาคุณธรรมทั้ง 3 ด้านนี้ไม่ได้รับการพัฒนาไปอย่างที่ควรจะเป็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี สาธรพิทักษ์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าปัญหาคุณธรรม ด้านความประหยัด ด้านความขยัน และด้านความมีวินัย ควรสนับสนุนให้มีการจัดทำโครงการ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมในด้านที่เป็นปัญหา สถานศึกษาควรมีการประชุมร่วมกับผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ผู้ปกครองควรเอาใจใส่บุตรหลานให้มากขึ้น มาลัยวัลย์ วงศ์ใหญ่ และคณะ (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาอุดรดิศด ปีการศึกษา 2550 พบว่าพฤติกรรมของนักศึกษาที่ควรเร่งพัฒนาในภาพรวมคือ คุณธรรมด้านความขยัน ประหยัด มีวินัย และน้ำใจ งานวิจัยของมัณฑนา ไทยแท้ (2550 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรม และจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี พบว่าก่อนการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน พบพฤติกรรมที่ได้เป็นปัญหา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความประหยัดส่วนในด้านของปัจจัยทางสภาพแวดล้อมก็มีส่วนเกี่ยวข้องที่ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติตนด้านคุณธรรมของนักเรียนเพราะเด็กในวัยนี้มักจะมีพฤติกรรมเลียนแบบ อันได้มาจากสภาพแวดล้อมทางบ้านกลุ่มเพื่อนและสื่อแขนงต่างๆ เด็กสามารถรับได้หลากหลายรูปแบบ ยิ่งในยุคที่โลกไร้พรมแดนสื่อต่างประเทศยังมีบทบาทมาก ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเลียนแบบได้ง่าย และถ้าเด็กไม่ได้รับการชี้แนะที่ถูกต้องและไม่สามารถแยกแยะความเหมาะสมได้เอง ก็อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น เด็กชอบแต่งตัวตามแฟชั่น มีนิสัยใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย เป็นต้น ดังนั้นปัจจัยทางสภาพแวดล้อมจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการปฏิบัติตนและการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียน

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ โรงเรียนต้องพัฒนาด้านที่การปฏิบัติตนของนักเรียนอยู่ในลำดับที่ต่ำ มี 3 ด้าน คือ ด้านความประหยัด ด้านความขยัน

และด้านความสุภาพ โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอนแบบโครงงาน มีการอบรมคุณธรรม และฝึกมารยาทไทย สร้างความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าจะเป็นการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ควบคู่กับการพัฒนาทางวิชาการอย่าง สมดุล การมีส่วนร่วมสอดคล้องคุณความประพฤติ และระแวงระวังปัจจัยเสี่ยง รวมถึงการสร้าง ความร่วมมือประเมิณผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา นอกจากนี้ความร่วมมือของ ผู้ปกครอง กับครู ในการพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนแล้ว ชุมชนก็ต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย กฤษกลาง (2546 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหา ของปัจจัยแวดล้อมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัจจัยแวดล้อมที่มีปัญหาต่อการพัฒนา คุณธรรมของนักเรียนมากที่สุด คือ อิทธิพลของสื่อมวลชน รองลงมาคือสภาพแวดล้อมทางบ้าน และปัญหาการเรียนการสอนใน โรงเรียน แต่อย่างไรก็ตามผู้ปกครองและครูควรร่วมมือกันหา แนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม และสอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544 : 29) ที่ได้นำเสนอเรื่อง “การสร้างบัณฑิตให้มีจิตสำนึกจริยธรรม” โดยสนับสนุนให้นักศึกษาทำกิจกรรม สร้างสรรค์จริยธรรม เข้าร่วมในการทำกิจกรรม เพื่อพัฒนาสังคมด้านต่างๆ นอกจากนี้ผู้ปกครองก็มี ส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาโดยผู้ปกครองควรให้การเอาใจใส่บุตรหลานให้มากขึ้น และควรให้ ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียน ในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความสำเร็จนั้นนอกจาก ความร่วมมือระหว่าง ครู ผู้ปกครอง ชุมชนในการพัฒนาคุณธรรมแล้ว การพัฒนาคุณธรรมต้อง อาศัยกิจกรรมที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนของครู สอดแทรกคุณธรรมทุกๆ สารการ เรียนรู้ ทำอย่างจริงจังและต่อเนื่องสอดคล้องกับ อนันตพร เจนการกิจ (2550) ศึกษาการมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนท่าช้างวิทยาคาร อำเภอท่าช้าง จังหวัด สิงห์บุรี พบว่าแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมที่โรงเรียนจัดอยู่ แล้วจัดเป็นประจำต่อไป โดยจัดอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมและหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของกำแหง จิตมาก (2548 : 113) แนวทางการพัฒนาด้วยการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียน เป็นแนวทางที่ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน และกรมวิชาการ (2545 : 1-2) ที่กล่าวว่ากิจกรรม นักเรียนเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติอย่างครบวงจร โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียนโรงเรียนบ้านประคอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สามารถประมวลเป็นข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของนักเรียน ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและเสริมแรง โดยเปิดโอกาสให้ครูที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นักเรียน ผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน กำกับติดตามอย่างต่อเนื่องจริงจัง และให้การเสริมแรง

1.2 โรงเรียนสนับสนุนให้มีการจัดทำ โครงการ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม ในส่วนที่นักเรียนยังปฏิบัติไม่เป็นที่น่าพอใจ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาคุณธรรมในด้านนั้น ๆ

1.3 โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนสอนสอดแทรกคุณธรรม สอนเน้นการปฏิบัติ โดยเฉพาะกิจกรรม โครงการ จัดแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน มีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

1.4 โรงเรียนมีโครงการฝึกอบรมมารยาททุกวันศุกร์ อบรมคุณธรรมทุกเดือน และเข้าค่ายคุณธรรมทุกภาคเรียน

1.5 มีการประชาสัมพันธ์จัดส่งข่าวสารถึงผู้ปกครอง ชุมชน ให้ช่วยพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมกับนักเรียน โดยนำเสนอความรู้ ความสำเร็จของบุคคลด้านคุณธรรมจริยธรรมต่อสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องแนวทางการแก้ปัญหาการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัยปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน

2.3 ควรมีการวิจัยศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาคุณธรรมพื้นฐานให้กับนักเรียน

2.4 ควรมีการวิจัยปฏิบัติการเพื่อสร้างคุณธรรมให้นักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความกตัญญูคุณเวที ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ การรู้เท่าทันคน